

Biografia naukowa

prof. dr. hab. Aleksandra Lichorowicza

Prof. A. Lichorowicz urodził się w Krakowie 8 lipca 1939 r. w rodzinie prawniczej. Ojciec Jego był adwokatem i syndykiem Kurii Metropolitalnej w Krakowie.

Jest absolwentem znanego krakowskiego V Liceum Ogólnokształcącego im. A. Witkowskiego, gdzie w 1956 r. uzyskał świadectwo dojrzałości. W tym samym roku został przyjęty na I rok Wydziału Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego. W trakcie studiów byłcorocznie nagradzany przez Rektora za najlepsze na roku wyniki studiów. Pobierał też stypendium naukowe. Równocześnie włączył się w ruch studencki, aktywnie uczestnicząc w restytucji rozwiązanego w okresie stalinowskim Towarzystwa Biblioteki Słuchaczy Prawa; został członkiem jego pierwszych władz.

Zainteresowania cywilistyczne, które od początku przejawiał, zaprowadziły go na seminarium prof. J. Gwiazdomorskiego, pod którego kierunkiem przygotował pracę magisterską pt. „Ochrona posiadania” – kończąc w 1961 r. Wydział Prawa UJ.

Z dniem 1 XI 1961 r. podjął pracę w Katedrze Prawa Rolnego UJ początkowo jako asystent, od 1964 r. jako starszy asystent, a od 1967 r. jako adiunkt. W tym okresie prof. Lichorowicz przygotował pod kierownictwem prof. dr hab. S. Rittermana i obronił rozprawę doktorską „Akcja scalenia gruntów na ziemiach polskich – w rozwoju”, w oparciu o którą Rada Wydziału Prawa UJ uchwałą z 16 I 1967 r. nadała mu stopień doktora nauk prawnych.

W następnym roku (1968) prof. Lichorowicz rozpoczął długoletnią współpracę naukową z Zespołem Prawa Rolnego (później Zespołem Ustroju i Prawa Rolnego) działającym w obrębie Instytutu Nauk Prawnych PAN w Warszawie, członkiem którego to Zespołu pozostaje do chwili obecnej. W ramach tej współpracy otworzył w 1971 r. przewód habilitacyjny w Instytucie Nauk Prawnych PAN w oparciu o rozprawę „Sytuacja prawna gospodarstw zaniedbanych w PRL” (Zeszyty Naukowe UJ, Prace Prawnicze, z. 52, Kraków 1971). W wyniku kolokwium habilitacyjnego Rada Naukowa Instytutu Nauk Prawnych PAN uchwałą z dnia 30 VI 1972 nadała mu stopień doktora habilitowanego z zakresu prawa rolnego. Za swe osiągnięcia naukowe prof. Lichorowicz w 1973 r. uzyskał nagrodę III stopnia Ministra Nauki, Techniki i Szkolnictwa Wyższego.

W tym samym roku (1972) minister Rolnictwa powołał prof. Lichorowicza jako członka Międzyresortowej Komisji ds. opracowania kodeksu rolnego (zespół

III). Mimo ukończenia swych prac przez Komisję, opracowany przez nią kodeks – ze względów politycznych – nie wszedł w życie.

Z dniem 1 V 1974 r. prof. Lichorowicz uzyskał nominację na stanowisko docenta na Uniwersytecie Jagiellońskim, przechodząc równocześnie z Instytutu Prawa Cywilnego do Instytutu Administracji i Zarządzania UJ. W Instytucie tym pełnił w latach 1978–1981 funkcję sekretarza naukowego, a w latach 1981–1982 funkcję wicedyrektora Instytutu.

Również w 1974 r. prof. Lichorowicz został przyjęty w poczet członków Komisji Prawniczej Krakowskiego Oddziału PAN, gdzie działa do chwili obecnej. W latach 1984–1987 pełnił funkcję sekretarza naukowego Krakowskich Studiów Prawniczych – organu naukowego tejże Komisji. Od 1996 r. prof. Lichorowicz jest członkiem Komisji Prawniczej Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie.

Działalność naukowa prof. Lichorowicza, w okresie po habilitacji, koncentruje się na problematyce struktur agrarnych, a w szczególności prawnych instrumentów zmiany generacji w rolnictwie (monografia „Zmiana generacji w gospodarstwach rolnych”, Warszawa 1979, wspólnie z M. Błażejczykiem i A. Kostecim) oraz problematyce prawnych form kooperacji produkcyjnej w rolnictwie (monografia „Umowa międzysektorowej kooperacji produkcyjnej w rolnictwie”, Warszawa 1979, nagrodzona nagrodą II stopnia Ministra Edukacji Narodowej w 1980 r.).

W okresie tym, obok działalności naukowej, koncentrował się również pracy dydaktycznej. W pierwszym rzędzie na uwagę zasługuje utworzenie przez niego w 1976 r. jedyne w Polsce Podyplomowego Studium Administracji Rolnictwa, którym kierował do roku 1986. Ponadto w latach 1974–1977 pełnił na Wydziale Prawa i Administracji UJ funkcję kierownika stacjonarnych studiów administracyjnych (w randze prodziekana), opracowując pierwszą czteroletnią wersję programu tych studiów. Przygotował również, wraz z gronem współpracowników, 2 skrypty dydaktyczne z zakresu prawa rolnego (zbiór przepisów, zbiór orzecznictwa). Ponadto uczestniczył aktywnie w pracach Studium Doktoranckiego z zakresu prawa rolnego w Instytucie Państwa i Prawa PAN – w latach 1976–79 pełniąc tam funkcję wykładowcy oraz prowadząc seminaaria.

Swej działalności dydaktycznej nie ograniczał prof. Lichorowicz do skali wydziałowej. W latach 1985–88 był członkiem Komisji Dydaktycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego, zaś w latach 1986–89 został mianowany członkiem Zespołu Dydaktyczno–Naukowego przy ministrze Edukacji Narodowej, uzyskując po zakończeniu kadencji dyplom uznania ze strony ministra. W 1989 r. został powołany na II kadencję w tymże samym Zespole, gdzie działał aż do jego rozwiązania (1990).

Początek lat osiemdziesiątych przynosi wiele zmian w działalności zawodowej, jak też zainteresowaniach naukowo-badawczych prof. Lichorowicza. W 1982 r. powrócił on do Instytutu Prawa Cywilnego UJ, gdzie z dniem 1 III 1982 objął kierownictwo Zakładu Prawa Rolnego, a w 1983 r., po rozwiązaniu Instytutu Prawa Cywilnego, kierownictwo samodzielnej Katedry Prawa Rolnego na Wydziale Prawa i Administracji UJ.

Uchwała Rady Państwa z 19 XII 1983 r. nadała prof. Lichorowiczowi tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego nauk prawnych. Na tej podstawie powołany został przez ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki z dniem 1 I 1984 r. na stanowisko profesora nadzwyczajnego na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Po 1980 r. poszerzone możliwości w zakresie kontaktów i wymiany naukowej powodują, że w tym okresie problematyka prawno-porównawcza nabiera coraz większego znaczenia i zyskuje coraz większy udział w działalności badawczej prof. Lichorowicza. Badania prawno-porównawcze ułatwiły mu wielokrotne dłuższe pobyty stypendialne w Instituto di Diritto Agrario we Florencji, w Uniwersytecie La Sapienza w Rzymie oraz w Institut für Landwirtschaftsrecht Uniwersytetu w Getyndze czy też pobyty w charakterze visiting professor na uniwersytetach w Nantes, Poitiers i Bordeaux. Owocem tych studiów są trzy monografie: „Dzierżawa gruntów rolnych w ustawodawstwie krajów zachodnioeuropejskich”, Kraków 1986, nagrodzona nagrodą indywidualną II stopnia Ministra Edukacji Narodowej w 1987 r., „Szczególne zasady dziedziczenia gospodarstw rolnych w ustawodawstwie krajów zachodnioeuropejskich”, Kraków 1992 oraz „Status prawny gospodarstw rodzinnych w ustawodawstwie krajów Europy zachodniej”, Białystok 2000. Celem tych monografii było przybliżenie czytelnikowi polskiemu, a w szczególności ustawodawcy, dobrze rozwiniętego systemu europejskiego ustawodawstwa rolnego, zwłaszcza w dziedzinie obrotu gruntami rolnymi, dostarczenie materiałów prawno-porównawczych dla reformy bardzo niedoskonałego w tej dziedzinie ustawodawstwa polskiego.

Kontakty naukowe z zagranicą zaowocowały również licznymi powiązaniem organizacyjnymi i współpracą w ramach zagranicznych stowarzyszeń naukowych. I tak w 1983 r. prof. Lichorowicz został mianowany członkiem Comité Européen de Droit Rural (CEDR). W 1989 r. włoski Instituto di Diritto Agrario Internazionale e Comparato we Florencji (IDAIC), najstarsza i najbardziej prestiżowa organizacja prawników – agrarystów, powołał go na członka swej Rady Naukowej. Wybór ten był sukcesywnie powtarzany przez następujące po sobie kadencje (ostatni raz w 1999 r.). Od 1992 r. jest członkiem zwyczajnym IDAIC. W 1988 r. prof. Lichorowicz został powołany, jako członek założyciel, w skład Unione Mondiale di Agraristi Universitari (UMAU), zrzeszającej profesorów prawa rolnego na całym świecie. W 1999 r. zarząd UMAU powołał go w skład swego Komitetu

Naukowego. Od 1989 r. jest też członkiem Sociedad Ibero-Americana de Derecho Agrario.

Gdy w 1997 r. powstało Polskie Stowarzyszenie Prawników Agrarystów został wybrany na wiceprzewodniczącego. Gdy zaś z kolei w 1999 r. stowarzyszenie to zostało przyjęte do Comité Européen de Droit Rural w charakterze asocjacji narodowej został, wraz z prof. A. Stelmachowskim, członkiem Conseil de Direction tegoż Komitetu.

W ramach swej współpracy z instytucjami zagranicznymi prof. Lichorowicz, wraz z Zakładem Prawa Rolnego Uniwersytetu Warszawskiego zorganizował w 1992 r. seminarium międzynarodowe CEDR, którego część odbyła się w Krakowie oraz dwie inne konferencje międzynarodowe w Krakowie i Zakopanem (jedna z nich odbyła się we współpracy z Zespołem Ustroju i Prawa Rolnego INP PAN, a druga we współpracy z Uniwersytetem w Poitiers).

W oparciu o całokształt dorobku naukowego prof. Lichorowicz przeszedł postępowanie w przedmiocie nadania mu tytułu naukowego profesora zwyczajnego, zakończone w 1990 r. pozytywną uchwałą Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej. Zmiana przepisów w tej dziedzinie jaka nastąpiła w 1990 r. spowodowała zamknięcie postępowania i powołanie z dniem 1 III 1991 r. prof. Lichorowicza na stanowisko profesora zwyczajnego na Wydziale Prawa i Administracji UJ.

W latach osiemdziesiątych rozpoczął się dalszy, bardzo ważny nurt w działalności naukowej prof. Lichorowicza, a mianowicie Jego udział w procesie legislacyjnym. Działalność tę zapoczątkowało powołanie go w 1984 r. na członka Zespołu Prawa Cywilnego i Rolnego Rady Legislacyjnej przy Radzie Ministrów. W 1987 r. został prof. Lichorowicz pełnym członkiem Rady Legislacyjnej odpowiedzialnym za ustawodawstwo rolne, którą to funkcję sprawuje nieprzerwanie do chwili obecnej. Działalność prof. Lichorowicza w Radzie Legislacyjnej zaowocowała licznymi publikacjami w Przeglądzie Legislacyjnym, jak też przedkładanymi Radzie Ministrów raportami o stanie ustawodawstwa rolnego oraz problemach jego harmonizacji z ustawodawstwem Unii Europejskiej.

W 1988 r. prof. Lichorowicz został powołany przez Rzecznika Praw Obywatelskich na członka Rady Ekspertów działającej przy Rzeczniku, odpowiedzialnego za problematykę stosowania ustawodawstwa rolnego.

Stowarzyszenie Polski z Unią Europejską i postępujący proces harmonizacji prawa polskiego z ustawodawstwem europejskim spowodowały, że po 1990 r. w działalności badawczej i dorobku naukowym prof. Lichorowicza pojawił się jeszcze jeden kierunek, a mianowicie ustawodawstwo rolne Unii Europejskiej. W 1992 r. prof. Lichorowicz został powołany do grona stałych ekspertów Komitetu Integracji Europejskiej, rozpoczął wykłady z zakresu ustawodawstwa rolnego

Unii Europejskiej, uzyskując dla kierowanej przez siebie katedry specjalny, wieloletni grant Jean Monnet. Najbardziej znaczącym efektem badań w dziedzinie ustawodawstwa europejskiego jest monografia „Problematyka struktur agrarnych w ustawodawstwie Wspólnoty Europejskiej”, Kraków 1996. Prof. Lichorowicz brał udział w realizacji (w charakterze kierownika naukowego) trzech zakrojonych na szeroką skalę projektów badawczych, w ramach programów PHARE i SAPARD, przygotowujących harmonizację polskiego ustawodawstwa rolnego z ustawodawstwem europejskim .

Prof. Lichorowicz ma w swym dorobku naukowym 9 opracowań monograficznych oraz ponad 200 mniejszych publikacji, w tym około 50 publikowanych zagranicą. Był promotorem w 4 zakończonych przewodach doktorskich.

W toku swej działalności akademickiej został w 1981 r. odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, w 1984 r. otrzymał Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, a w 1993 r. medal Komisji Edukacji Narodowej. Do tego dodać należy Brązowy Medal przyznany mu w 1995 r. przez Comité Européen de Droit Rural w uznaniu wieloletniej współpracy, honorowy medal Uniwersytetu w Ferrarze (1991) oraz honorowy medal Uniwersytetu w Poitiers (1993).

Niniejsza księga jest wyrazem uznania dla pracy naukowej prof. Aleksandra Lichorowicza – wybitnego teoretyka prawa, a także wspianego nauczyciela, składanym przez autorów zawartych w niej prac z okazji 40-lecia Jego działalności naukowej.

Równocześnie najbliżsi współpracownicy prof. Lichorowicza pragną Mu serdecznie podziękować za wieloletnią opiekę naukową, za życzliwe i dobre rady, którymi zawsze służy, za wrażliwość na sprawy osobiste. Z całego serca życzymy realizacji dalszych planów i zamierzeń w pracy naukowej.

Elżbieta Kremer

Zygmunt Truskiewicz